

Kliimapoliitika põhialuste Energeetika ja tööstuse töörühma 2. kohtumine

Aeg: 30.03.15, 14.30 – 16.30

Juhatas: Mart Raamat

Protokollis: Johanna-Maria Siilak

Osalesid:

1. Mart Raamat, KEM
2. Jaanus Uiga, Arengufond
3. Imre Soorand, Eesti Külmaliiit
4. Tõnis Haavel, Eesti Tuuletehnoloogia Liit
5. Margo Külaots, AS Fortum Eesti
6. Kalle Virkus, Tartu Regiooni Energiaagentuur
7. Andres Meesak, Taastuvenergia klubi
8. Kärt Kasak, Eesti Keemiatööstuste Liit
9. Mihkel Härm, WEC Eesti
10. Andres Noodla, Eesti Gaas
11. Andres Tropp, Eesti Energia
12. Tanel Laasma, EKUK
13. Birgit Aru, KEM Kliima- ja kiirgusosakond
14. Ülo Kask, TTÜ
15. Aare Vabamägi, Eesti Maaomavalitsuste Liit
16. Heiko Heitur, KEM Välisõhu osakond
17. Janne Tamm, KEM Maapõue osakond
18. Jelena Hannus, KEM Keskkonnakorralduse osakond
19. Villu Pella, Tallinna Energiaagentuur
20. Johanna-Maria Siilak, KEM Kliima- ja Kiirgusosakond
21. Siim Umbleja, KIK
22. Argo Rosin, TTÜ
23. Ahto Oja, Eesti Biogaasi Assotsiatsioon
24. Juhan Telgmaa, ELKS

PÄEVAKORD:

1. Edasise tööplaani tutvustamine
2. Esimeste suuniste formuleerimine ja diskussioon

ARUTELU:

Esmalt keskenduti arutelu tööstuse ja energiasektori koostoimimisele. Leiti, et kus võimalik, tuleks soodustada tööstuse ja energiasektori ettevõtete geograafiliselt lähedast paiknemist, et soodustada elektritootmisel tekkiva jääksoojuse kasutamist tootmisel. Lisaks leiti, et elektri ülekandetasude optimeerimiseks on selline lähedase paiknemise soodustamine samuti tervitatav.

Teise aspektina arutati tööstuse jääksoojuse küttevõrku juhtimise võimalusi ning sellega kaasnevat efektiivsuse kasvu. Üldist poolehoidu leidis arvamus, et kus on efektiivne ja võimalik, tuleks soodustada sellist tööstuse jääksoojuse juhtimist küttevõrku, mille kaudu see jõuaks edasi lõpptarbijateni. Selle küsimuse raames arutati veel küttevõrkude arendamise küsimust ning võimalusi riiklikult soodustada jääksoojuse suunamist võrku. Arutati, et tuleks lähtuda kogu süsteemi efektiivsusest. Jõuti sõnastusettepaneku juurde:

Tarbimise ja tootmise tõhus juhtimine silmas pidades kogu süsteemi tõhusust (võrkude motiveerimine tööstustootjatele ligipääsu võimaldamiseks). Tööstuse kontsentreerimine energiatootjate juurde.

Pärast suunise sõnastuse ettepanekut keskendus arutelu sellele, et kas ja kuidas peaks riik soodustama ja motiveerima ettevõtete liitumist võrguga. Märgitigi, et soojaettevõtetele ei pruugi olla soovi võrgukadusid vähendada ning riigil on suur roll selles, et tegelikkuses toimuks võrgukadude minimeerimine.

Arutelu käigus selgus, et rahvusvahelised aspektid on äärmiselt tähtsad ning neid tuleks kindlasti arvestada (eelkõige muudatused ETSis).

Toodi välja, et võrkude motiveerimine peaks olema kahesuunaline, nii tootjatele kui tarbijatele.

Ettepanek suuniseks: **Võrkude motiveerimine, tööstustootjatele ja tarbijatele ühendamine ja süsteemide efektiivselt tööle saamine.**

Arutati turumehhanismide toimimise üle ning selle üle, kas meil on naabritega võrreldes konkurentsieelist.

Pakuti täiendusi suunisele: **Tarbimise ja tootmise tõhus kavandamine ja juhtimine; see tuleks sätestada planeerimisseaduses.**

Tekib arutelu, et ettevõtjale ei saa ette öelda, kuhu krunt osta, kuid leitakse, et riik peaks siiski suunama. Leiti samuti, et üks võimalus geograafilist paiknemist mõjutada on maksutehniliste vahendite läbi.

Töörühma juht uuris, et kuidas teadus- ja arendustegevus saaks selle suunise juures kaasa aidata?

Arvati, et tarbimine ja tootmine peaks olema bilansis, seega on vaja salvestada, ning see omakorda vajab salvestustehnoloogiate arendamist ning et innovaatiliste toodete turule viimisel on vaja riigi tuge.

Toodi välja veel üks tähtis aspekt suunise kirjelduse juures: **tarbijate ja tootjate võrguga ühendamise motiveerimine.**

Lepiti kokku: töörühma juht sõnastab suunise ja selle kirjelduse arutelu alusel ning saadab selle töörühma liikmetele kommenteerimiseks

TEISE TEEMANA arutati tööstuslikes protsesside tekkiva KHG heite vähendamist. Leiti, et see on igati tõhus, kui tööstus oma jääkprodukti tootmises ära kasutatakse. Arutelust tuli välja suunise esmane sõnastus: **kütuse efektiivne kasutamine tööstuslikes protsessides.**

Pakuti välja ettepanek eraldi suuniseks – arendada biotööstuskomplekse, uusi tehnoloogiaid, mis lähtuvad sellest, et kasutaksid oma kasvuhoonegaasid ise ära. Sellist käsitlust tuuakse välja rohemajanduse strateegias. Näiteks mikrovetikatest toodetakse õlisid, jäätmeid ei ole. Suuniseks võiks olla **madala CO2 heitmega või CO2 heite vaba tööstuse tekke soodustamine.** Lisada tuleks ka tööstuslike protsesside tehnoloogiline arendamine.

Leiti, et peaksime Eestis looma know-how'd ning ei tohiks välistada konkurentidega võrreldes efektiivse, ent teiste tööstusharudega võrreldes süsinikumahukama tööstuse teket ja toimimist Eestis.

Leiti, et teadus- ja arendustegevus peaks olema suunatud nutikate lahenduste ja jäätmete tõhusa kasutamise suunas, lisaks tuleks arendada ka inimressurssi. Selleks pakuti välja, et tuleks siduda ettevõtetus ja teadustöö; teadus- ja arendustegevus on kallid ning kui ettevõtted tahavad Eesti

teadlastega koostöös midagi teha, siis võiks riik just selliseid ideid toetada. Riik võiks selliseid projekte toetada, kus on ettevõtete reaalne huvi olemas. Siis läheksid riigi vahendid millegi arendamisse, millel on ka konkreetne väljund. Leiti, et teadus peab jõudma tooteks ning riik peaks seda igati soodustama

Alternatiivne ettepanek suunise sõnastuseks: **ressursside, mitte kütuste efektiivne kasutamine tööstuslikes protsessides.**

Toodi välja, et on vaja ettevõtte süsinikulekkega tegeleda. Konkurentsivõimeliselt saame kliimapolitiikat arendada, kui see toimuks laiema konsensuse alusel. Osa töörühma liikmeid leidis, et riigil peab olema dünaamiline lähenemine: tuleks toetada ka süsinikumahukate ettevõtete paiknemist Eestis, ent ainult siis, kui nad on efektiivsemad (väiksema KHG heitega), kui teised samas sektoris tegutsevad ettevõtted.

Leiti, et riik peab võtma seisukoha, kuidas välistada CO₂-lekke toimumist

Töögrupp nõustus, et välismaise eksperdi kaasamist tööstuspoliitika planeerimisse ei ole mõtet antud dokumendi raames käsitleda

Tehakse ettepanek, et suunises tuleks madala CO₂ heitmega tööstuse tekke asemel tuua välja tõhusa CO₂ heitmega tööstuse teket.

Arutatakse, et välja pakutud kolmandat suunist biotööstuskomplekside arendamise kohta hetkel ei tehta, ning seda kajastatakse teise suunise seletuse juures. Sõnastusversiooniks pakutakse süsinikutõhusa tööstuse (sh CO₂ heite vaba) tekke soodustamist.

Viimase teemana olid käsitluse all F-gaasid Lepitakse kokku, et Külmalıit kujundab välja, kuidas võiks kulutõhusalt F-gaaside tarbimine väheneda, kuid ilmselt eraldi nii konkreetset suunist ei tehta.

OTSUSTATI:

Lepitakse kokku, et F-gaaside koha pealt tehakse Imrega Soorannaga koostööd ning hiljem vaadatakse tulemused koos üle. Mart Raamat võtab lähiajal suunised kokku, lisab märkused juurde, formuleerib konkreetseks ning saadab kommenteerimiseks osalistele.

Mart Raamat
Juhataja

(digitaalne allkiri)

Johanna-Maria Siilak
protokollija

(digitaalne allkiri)